

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Strasbourg den 1.7.2014
COM(2014) 389 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET
OCH EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN**

**Handel, tillväxt och immateriella rättigheter – Strategi för skydd och säkerställande av
immateriella rättigheter i tredjeländer**

{SWD(2014) 204 final}

1. INLEDNING

Europeiska rådet bekräftade vid sitt möte i mars 2014 de immateriella rättigheternas betydelse som drivkraft för tillväxt och innovation och betonade behovet av att bekämpa varumärkesförfalskningen för att öka EU-industrins konkurrenskraft i världen. Immateriella rättigheter är ett av de främsta sätten för företag, upphovsmän och uppfinnare att få avkastning på sina investeringar i kunskap, innovation och kreativitet.

I en nyligen genomförd studie beräknades immaterialrättsintensiva sektorer stå för cirka 39 % av EU:s BNP (till ett värde av ca 4,7 biljoner euro per år) och upp till 35 % av alla arbetstillfällen, indirekta arbetstillfällen inräknade¹. Rent praktiskt är immateriella rättigheter, genom beviljandet av en tillfällig ensamrätt, direkt kopplade till produktionen och distributionen av nya och äkta varor och tjänster som alla medborgare gagnas av. Nyckeln till att nå dessa mål är att ha en optimal och ekonomiskt effektiv immaterialrättslig ”infrastruktur”, som omfattar rättsligt erkännande, registrering, nyttjande och säkerställande av skyddet av alla former av immateriella rättigheter.

EU behöver innovation för att förbli konkurrenskraftigt i förhållande till länder med lägre arbets-, energi- och råmaterialkostnader. EU måste skapa villkor som främjar innovation så att europeiska företag med hjälp av handel kan hjälpa oss ur krisen. Därför spelar kunskapsbaserade industrier en viktig roll i strategierna Europa i världen² och Europa 2020³.

Intellektuella skapelser behöver skyddas om kreativiteten och innovationen ska blomstra. Det är här de immateriella rättigheterna kommer in. De är även viktiga när det gäller att främja utvecklingen⁴ och möta några av dagens globala utmaningar. Med hjälp av en pragmatisk och flexibel strategi kan utvecklingsländerna maximera sina egna immateriella tillgångars potential och fortsätta integreras i den internationella handeln, samtidigt som välfärden i samhället ökar.

Vissa uppskattar att EU förlorar omkring 8 miljarder euro av sin BNP per år till följd av varumärkesförfalskning och piratkopiering⁵, och att de globala kostnaderna skulle kunna uppgå till hela 1,7 biljoner US-dollar 2015⁶. EU har under många år utvecklat ett modernt, integrerat immaterialrättsligt system som kraftigt bidrar till tillväxt och sysselsättning och

---

¹ *Intellectual property rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in the European Union*, branschanalys publicerad som ett samprojekt mellan Europeiska patentverket och Kontoret för harmonisering i den inre marknaden, München och Alicante, 2013.

² Se meddelandet *Ett konkurrenskraftigt Europa i världen. Ett bidrag till EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi* av den 4 oktober 2006, KOM(2006) 567 slutlig.

³ http://ec.europa.eu/europe2020/index_sv.htm

⁴ Fink, C. & Maskus, K.E. (red.), *Intellectual property and development. Lessons from recent economic research*, sampublikation av Världsbanken och Oxford University Press, Washington D.C., 2005.

⁵ CEBR, *The impact of counterfeiting on four main sectors in the European Union*, Centre for Economic and Business Research, London, 2000.

⁶ *Global impacts study. A new study, conducted by Frontier Economics examines the global economic and social impacts of counterfeiting and piracy*, ICC, februari 2011. Dokumentet finns på <http://www.iccwbo.org/Advocacy-Codes-and-Rules/BASCAP/BASCAP-Research/Economic-impact/Global-Impacts-Study/>.

samtidigt ser till att det råder en rimlig balans mellan rättighetsinnehavarnas och användarnas intressen.

EU, inklusive Europeiska kommissionen, och stora internationella organisationer (Wipo, WHO, WTO, WCO, OECD, G20⁷) har efterlyst åtgärder för att bekämpa intrång i de immateriella rättigheterna^{8 9 10}.

I kommissionens meddelande *Strategi för säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter i tredjeländer*¹¹ från 2004 fastställdes såväl den allmänna ramen för åtgärder mot intrång i immateriella rättigheter i tredjeländer, som specifika åtgärder, som har genomförts sedan dess.

Men som noteras i det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar (SEC(2013) 30), har det inte bara skett betydande tekniska förändringar under de senaste tio åren. Både de europeiska företagen och samhället i stort har ställts inför nya utmaningar och risker i samband med immateriella rättigheter.

I detta meddelande ser kommissionen därför över den strategi som antogs 2004 och fastställer en ändrad strategi för att främja immateriella rättigheter och bekämpa intrång i immateriella rättigheter utomlands. Kommissionen belyser hur befintliga strategier kan förbättras och uppdateras, och lägger även fram förslag på verktyg och idéer för att hantera nya omständigheter. Genom att hitta en balans mellan kontinuitet och förändring kan vi bibehålla och främja innovation och kreativitet och samtidigt tillvarata alla berörda parter intressen.

Meddelandet kompletteras av en europeisk handlingsplan för att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter på den inre marknaden och utveckla ett djupare samarbete mellan tullmyndigheter i EU och tredjeländer om handeln med varumärkesförfalskade varor, i enlighet med den europeiska handlingsplanen för tullens bekämpning av intrång i immateriella rättigheter.

2. FÖRÄNDRADE FÖRHÅLLANDEN I TREDJELÄNDER SEDAN 2004

2.1. Strategin från 2004

En utvärdering¹² av 2004 års strategi gjordes 2010, där det konstaterades att den fortfarande behövdes. Flera rekommendationer om hur strategin kan förbättras och finslipas lades fram, t.ex. att öka samråden med alla berörda parter, stödja utvecklingsagendan och vidareutveckla

---

⁷ Wipo (Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten), WHO (Världshälsoorganisationen), WTO (Världshandelsorganisationen), WCO (Världstullorganisationen), OECD (Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling) och G20-gruppen.

⁸ Rådets resolution av den 25 september 2008 om en övergripande europeisk plan för bekämpning av varumärkesförfalskning och piratkopiering, EUT C 253, 4.10.2008, s. 1.

⁹ Rådets resolution av den 16 mars 2009 om den europeiska handlingsplanen för tullens bekämpning av intrång i immateriella rättigheter för perioden 2009–2012, EUT C 71, 25.3.2009, s. 1.

¹⁰ Europaparlamentets resolution av den 22 september 2010, 2009/2178(INI).

¹¹ Strategi för säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter i tredjeländer, EUT C 129, 26.5.2005, s. 3.

¹² GD Handel – Kontrakt nr SI2.545084. *Evaluation of the Intellectual Property Rights enforcement strategy in third countries. Final report, Volume I – Main report*, Analysis for Economic Decisions (ADE) och Europeiska kommissionen, Louvain-la-Neuve, 2010.

de tekniska samarbetsprogrammen. De huvudsakliga slutsatserna från denna bedömning, samt många andra uppgifter, återfinns i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar (SEC(2013) 30).

2.2. Förändringar och utmaningar

Tillväxt och sysselsättning har fortfarande avgörande betydelse i dagens svåra ekonomiska klimat. Globaliseringen och den tekniska utvecklingen utgör inte bara stora handelsmöjligheter utan även stora utmaningar. Brik-ländernas¹³ andel av världshandeln ökade från 8 % 2000 till 18,2 % 2010¹⁴. Utvecklingsländerna beräknas stå för nästan 60 % av den globala BNP:n 2030¹⁵. Samtidigt som deras förhållande till immateriella rättigheter håller på att förändras från imitation till skapande är varumärkesförfalskning, piratkopiering, stöld av immateriella rättigheter och andra former av intrång i immateriella rättigheter fortfarande utbrett. Utvecklingsländerna har en enorm drivkraft att fortsätta sin imponerande ekonomiska tillväxt och klättra uppåt i värdekedjan genom att lära sig att bemästra eller få tillgång till utländsk teknik, antingen genom ärlig konkurrens eller, som i vissa aktörers fall, genom oärliga metoder. Därför räcker det inte för EU att fastställa en bra immaterialrättspolitik. Vi måste även sträva efter att förbättra och säkerställa skyddet för immateriella rättigheter utomlands, särskilt hos våra viktigaste handelspartner.

Trots en skärpt lagstiftning i hela världen är intrången i de immateriella rättigheterna mer omfattande än någonsin. Detta beror framför allt på den digitala tekniken som gör det möjligt att framställa kopior av hög kvalitet i stora partier till låga kostnader. Den internationella handeln med varumärkesförfalskade och piratkopierade varor beräknades år 2008 uppgå till ett värde av omkring 250 miljarder US-dollar (dvs. 2 % av världshandeln)¹⁶.

Internets framgångar gör det lättare för företagen att marknadsföra sig själva lokalt, nationellt och internationellt, till en relativt låg kostnad. Det gäller inte bara för laglydiga företag utan även för dem som gör intrång i immateriella rättigheter, som blir alltmer organiserade och snabba på att anpassa sina affärsmodeller för att kunna utnyttja kryphål i skyddet för de immateriella rättigheterna.

Det behövs politiska åtgärder för att ta itu med detta, inte bara för att kunna upprätthålla ett ändamålsenligt skydd och säkerställa immateriella rättigheter internationellt, utan även för att öka allmänhetens medvetenhet om de intrångsgörande varornas ekonomiska och andra konsekvenser och om deras negativa inverkan på innovation och på hälsa och säkerhet. I en globaliserad ekonomi med internationella distributionskedjor kan bristen på ett ordentligt skydd för immateriella rättigheter inom vissa jurisdiktioner påverka företagen dramatiskt. Detta går i sin tur ut över skapandet av hållbara arbetstillfällen och konsumenterna, nästan överallt i världen. Varor och tjänster som gör intrång i immateriella rättigheter produceras

---

¹³ Brasilien, Ryssland, Indien och Kina.

¹⁴ WTO, Eurostat och IMF.

¹⁵ OECD, *Economy: Developing countries set to account for nearly 60% of world GDP by 2030, according to new estimates*, juni 2010.

¹⁶ OECD, *Magnitude of counterfeiting and piracy of tangible products: an update*, november 2009, <http://www.oecd.org/dataoecd/57/27/44088872.pdf>.

med liten hänsyn till arbetsnormer och miljönormer¹⁷. Den organiserade brottslighetens ökande inblandning är också ett särskilt allvarligt problem för regeringarna¹⁸.

Det immaterialrättsliga landskapet har genomgått stora förändringar. Det är därför viktigt att se till att den nuvarande strategin är lämpad för att möta de utmaningar vi ser i dag. I detta meddelande ser vi över och uppdaterar EU:s politiska strategier och introducerar nya verktyg och idéer. Syftet är att hjälpa EU att åstadkomma inte bara tillväxt utan även andra samhällsmål, bland annat när det gäller utvecklingsländerna.

2.2.1. Säkerställande av skyddet

Det är viktigt att rättighetsinnehavarna har tillgång till ändamålsenliga rättsmedel internationellt för att skydda sina rättigheter. Det finns mindre incitament att investera i jurisdiktioner där dessa möjligheter är ovissa. Det behövs därför gedigna och förutsägbara immaterialrättsliga ramar som skapar ett klimat som är gynnsamt för innovation och hållbar tillväxt och som på ett ändamålsenligt sätt säkerställer skyddet för immateriella rättigheter. Det har gjorts omfattande reformer av den immaterialrättsliga lagstiftningen i tredjeländer till följd av WTO:s avtal om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (Trips-avtalet). Länderna har dock inte vidtagit lika långtgående åtgärder för att säkerställa skyddet av immateriella rättigheter. Ofta är möjligheterna till ett ändamålsenligt skydd av de immateriella rättigheterna begränsade på grund av allvarliga brister i den immaterialrättsliga ramen. Tullmyndigheterna saknar t.ex. befogenhet att vidta åtgärder *ex officio*, domstolarna utdömer påföljder som inte är tillräckligt avskräckande och tjänstemännen har inte tillräcklig kunskap och utbildning i immaterialrätt. En bristande politisk vilja kan också ligga bakom att skyddet inte säkerställs.

Beslagen av intrångsgörande varor vid EU:s gränser trefaldigades mellan 2005 och 2012. E-handeln har gjort att handeln i små partier har ökat, vilket gör det svårare att upptäcka intrång i immateriella rättigheter. På grund av detta nya mönster har antalet tullärenden som rör intrång i immateriella rättigheter mer än fördubblats i EU mellan 2009 och 2012. Under 2012 registrerade tullen nästan 90 000 beslagsärenden. Dessa omfattade nästan 40 miljoner beslagtagna varor (värdet av motsvarande äkta produkter beräknas uppgå till nästan 1 miljard euro¹⁹).

Även om det finns ändamålsenliga verkställighetsåtgärder har vi endast begränsad användning av dessa om det inte finns tydliga och lämpliga regler och förfaranden för skyddet av immateriella rättigheter. Det bör finnas tydliga och proportionella materiella regler (t.ex. kriterier för patenterbarhet), inklusive tydligt utformade undantag, och förfaranden för att skydda immateriella rättigheter. Samtidigt måste reglerna vara tillräckligt strikta för att förhindra att de immateriella rättigheterna missbrukas och blir ett självändamål, och för att se till att rättigheterna är av tillräcklig "kvalitet" för att förhindra en spridning av falska rättigheter (t.ex. registrering i ond tro). När kontrollerna släpar efter och rättigheterna är av låg kvalitet uppstår en rättsosäkerhet som är negativ för sökande och tredje man.

¹⁷ <http://www.unep.org/roap/Portals/96/Trade%20in%20Intellectual%20Property-21Nov2013.pdf>

¹⁸ Jämför t.ex. Godart, B, "IP crime: the new face of organised crime – from IP theft to IP crime", *Journal of Intellectual Property Law and Practice*, vol. 5, nr 5, 2010, <http://jiplp.oxfordjournals.org/cgi/reprint/5/5/378?etoc>.

¹⁹ *Report on EU customs enforcement of IPRs: results at the EU border 2012*: Europeiska kommissionen (2013).

2.2.2. Offentlig debatt

Stödet för de immaterialrättsliga systemen har avtagit på senare år i vissa delar av folkopinionen. Den ökande bristen på respekt för immateriella rättigheter kan minska rättigheternas avsedda fördelar. Den ökande förekomsten av (billigare) intrångsgörande varor kan ha påverkat konsumenternas uppfattning på så sätt att konsumenterna är mer benägna att köpa dem. Under den senaste tiden har vissa initiativ påverkats av de farhågor som allmänheten gett uttryck för. Dessa farhågor tycks bero på flera olika faktorer. För det första finns det en uppfattning om att rättighetsinnehavarnas rättigheter är för omfattande, vilket skulle göra att vissa varor eller tjänster uppfattas som alltför dyra och/eller svåra att få tag i. För det andra finns det en uppfattning om att varumärkesförfalskning och piratkopiering är brott utan offer. För det tredje finns det en bristande medvetenhet om de immateriella rättigheternas syfte och effekter och om intrångens ekonomiska och andra konsekvenser för ekonomin.

Beslutsfattarna måste fortlöpande granska om de gällande reglerna är lämpliga för dagens utmaningar. Samtidigt måste det upprätthållas en rimlig balans mellan 1) behovet av att förbättra tillgången till varor och tjänster som skyddas av immateriella rättigheter, 2) behovet av att ge rättighetsinnehavarna incitament att fortsätta investera i innovation och 3) behovet av att göra en avvägning mellan olika grundläggande rättigheter. Det går inte att lösa problemet genom att enbart vidta kraftfullare åtgärder för att säkerställa skyddet. För detta krävs det debatt och en ökande medvetenhet hos konsumenter och tillverkare. Konsumenterna bör bli mer medvetna om vilka konsekvenser intrången i immateriella rättigheter får i ett större perspektiv. Det handlar om konsekvenserna för incitamenten att skapa, men även för typen och antalet arbetstillfällen, samt för förlorade arbetstillfällen i EU, om rättigheterna försvagas eller blir svårare att skydda. Detta gäller även i vissa utvecklingsländer, där en svag immaterialrättslig ram ofta bidrar till att det produceras varor som gör intrång i immateriella rättigheter.

2.2.3. Internet och immateriella rättigheter

Internet har blivit oundgängligt i många sektorer, särskilt i kulturella och kreativa branscher. Det står för omkring 3,4 % av BNP i de 13 länder som undersöktes i en nyligen genomförd studie²⁰, och hela 6 % i Storbritannien och Sverige. I G8-länderna, Sydkorea och Sverige har internetekonomin stått för 21 % av BNP-tillväxten från 2006 till 2011. Samtidigt som denna tillväxt har inneburit stora möjligheter ökar intrången i immateriella rättigheter på internet i ännu snabbare takt (nästan en fjärdedel av den globala internettrafiken uppges göra intrång i upphovsrätten²¹). Det handlar inte bara om digitala varor som musik, film och programvara utan även fysiska varor som i allt större utsträckning köps och säljs på e-handelsplattformar.

Dessa snabba förändringar, tillsammans med det faktum att internet, till skillnad från immaterialrätten, inte har några gränser, gör det svårt att utforma en aktuell och välbalanserad politik. Wipos s.k. internetfördrag – Wipos fördrag om upphovsrätt (WCT) och Wipos fördrag om framföranden och fonogram (WPPT) som antogs 1996 – var en välkommen utveckling för att komma till rätta med dessa problem. Många utmaningar kvarstår dock.

²⁰ Pélessié du Rausas, M. m.fl., *Internet matters: The Net's sweeping impact on growth, jobs, and prosperity*, rapport från McKinsey Global Institute, maj 2011.

²¹ *Technical report: An estimate of infringing use of the internet-Summary*, Envisional, januari 2011, <http://www.mpaa.org/Resources/8aaaecf5-961e-4eda-8c21-9f4f53e08f19.pdf>.

En sådan rättslig utmaning handlar om mellanhändernas ansvar, t.ex. *internetleverantörernas*. Eftersom de har en roll i både lagliga och olagliga verksamheter kommer deras skyldigheter att fortsätta debatteras. Det är särskilt svårt att komma åt internetleverantörer som hyser webbplatser som gör intrång i immateriella rättigheter ifall de är etablerade i tredjeländer som saknar lämplig lagstiftning och/eller inte är villiga att ingripa.

I den rättsliga ramen måste det finnas en lämplig avvägning mellan å ena sidan den enskildas rättigheter – däribland grundläggande rättigheter såsom yttrandefrihet, skydd av personuppgifter och processuella rättigheter – och å andra sidan respekten för immateriella rättigheter – som också är grundläggande rättigheter²².

Utöver den allmänna ordningen måste upphovsmän och mellanhänder samarbeta och ta operativa initiativ inom lagstiftningens ram för att bekämpa intrång i immateriella rättigheter. Detta kan ske genom icke-bindande åtgärder som kompletterar den rättsliga ramen, t.ex. initiativ om att frivilligt upprätta en uppförandekod för att bekämpa sådan försäljning och öka samarbetet²³.

2.2.4. *De immateriella rättigheternas potentiella bidrag till utvecklingen*

För utvecklade länder, liksom för tillväxtländer och utvecklingsländer med medelinkomst, finns det erfarenheter och belägg som visar att det finns flera fördelar med att ha ändamålsenliga immateriella rättigheter, särskilt när de kompletteras med andra förbättringar i investerings- och företagsklimatet²⁴.

Det kan till exempel handla om att

- öka möjligheten att köpa och sälja²⁵ immateriella tillgångar, t.ex. jordbruksprodukter (inklusive geografiska beteckningar och växtsorter),
- skydda skatteinkomster och arbetstillfällen genom mer ändamålsenliga åtgärder mot intrång i immateriella rättigheter,
- öka rättssäkerheten och främja innovation, för att förbättra förutsättningarna för ingående investeringar och tekniköverföring²⁶, samt
- skapa indirekta fördelar för hälsa och säkerhet – dessa fördelar inte bör underskattas – genom att få bort varor som gör intrång i immateriella rättigheter²⁷.

---

²² *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Frank La Rue*, FN:s generalförsamling – rådet för mänskliga rättigheter. 17:e sessionen, punkt 3 på dagordningen, A/HRC/17/27, maj 2011.

²³ Till exempel samförståndsavtalet *Memorandum of Understanding on the Sale of Counterfeit Goods over the Internet*, http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/memorandum_04052011_en.pdf.

²⁴ Fink, C, "Intellectual Property Rights: Economic principles and trade rules", maj 2007 – omarbetad version, i Lukauskas, A. m.fl., *Handbook of Trade Policy for Development*, Oxford Scholarship Online, 2014.

²⁵ *Creative economy report 2010: A feasible development option*, partnerskap mellan Unctad och UNDP:s särskilda enhet för syd/syd-samarbete, 2010, http://unctad.org/en/Docs/ditctab20103_en.pdf.

²⁶ Branstetter, L. m.fl., *Intellectual Property Rights, imitation, and foreign direct investment: theory and evidence*, Working Paper 13033, National Bureau of Economic Research, Cambridge, 2007.

Som tidigare noterats blir tillväxtekonomierna i allt större utsträckning exportörer av immaterialrättsintensiva varor och gynnas därmed av starkare immaterialrättsliga system, även om dessa ännu inte har nått upp till EU:s normer. När det inte råder lika villkor i EU och tillväxtländerna så skadar detta både EU:s och tredjeländernas tillväxt och utveckling. Intrångsgörarna försöker även utnyttja sådana skillnader.

Ändamålsenliga immaterialrättsliga system, som kompletteras av ett gynnsamt klimat och tillräcklig kapacitet för att tillgodogöra sig tekniken, kan hjälpa utvecklingsländerna att lokalt införa en gedigen, bärkraftig teknisk bas. De kan öka sin kapacitet för forskning och utveckling, uppmana de mest framgångsrika inhemska företagen att utöka sin forsknings- och utvecklingsverksamhet och ge multinationella företag incitament att introducera innovation på dessa marknader. Sådana system kan i synnerhet främja tekniköverföring och utländska direktinvesteringar. Detta innebär möjligheter för både rättighetsinnehavarna och mottagarna, bland annat teknik som kan bidra till att lösa globala problem, såsom klimatförändringen.

Det finns flera typer av teknik och flera överföringskanaler. Dessutom är tekniköverföring ofta inte någon isolerad verksamhet, utan en del av ett mer komplext projekt. För att de minst utvecklade länderna ska skaffa sig en gedigen och bärkraftig teknisk bas krävs det inte bara fysiska föremål eller fysisk utrustning. De måste även skaffa sig know-how, förvaltnings- och produktionskunskaper och ökad tillgång till kunskapskällor, samt anpassa sig till lokala ekonomiska, sociala och kulturella förhållanden.

EU säkerställer en differentiering av sin politik (vilket nyligen bekräftades i ett meddelande från kommissionen med titeln *Handel, tillväxt och utveckling*²⁸) genom att ta hänsyn till utvecklingsländernas utvecklingsnivå²⁹ och institutionella kapacitet. Beroende på vilket land det rör sig om kan vår strategi vara mer inriktad på tekniskt stöd till kapacitetsuppbyggnad än på förhandlingar för att förbättra de immaterialrättsliga systemen. EU kommer framför allt att fullgöra kravet i Trips-avtalet om att de utvecklade länderna bör ge sina företag incitament att överföra teknik till de minst utvecklade länderna³⁰, i enlighet med den strategi som presenterades 2003³¹, och arbeta med att uppmuntra de minst utvecklade länderna att skapa ett gynnsamt klimat för tekniköverföring.

2.2.5. Tillväxtekonomier

Medelinkomstländernas tillväxttakt – och deras alltmer framträdande roll i världsekonomin – innebär enorma möjligheter för EU och internationella företag. Detta har dock även medfört större risker för företag som innehar immateriella rättigheter, genom att de är mer utsatta än tidigare för risker i samband med dessa rättigheter utomlands.

---

²⁷ Record seizure of illicit medicines in Africa. The World Customs Organization (WCO) and the Institute of Research Against Counterfeit Medicines (IRACM) issue a new warning on the health and safety of African populations, Paris, 2013, <http://www.wcoomd.org/en/media/newsroom/2013/june/wco-and-iracm.aspx>.

²⁸ COM(2012) 22 – *Handel, tillväxt och utveckling. Att skraddarsy handels- och investeringspolitik för de länder som bäst behöver det*, Europeiska kommissionen, Belgien, 2012, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/january/tradoc_149021.SV.pdf.

²⁹ http://content.undp.org/go/cms-service/stream/asset/?asset_id=1948200 – se kapitel 11.

³⁰ Kretschmar, K., *Climate change and technology transfer. Can Intellectual Property Rights work for the poor?*, Prague Global Policy Institute Glopolis, Prag, 2012.

³¹ *Communication from the European Communities and their Member States to the TRIPS Council of 13 February 2003*, Ref. 032/03 – final.

Vissa tillväxtekonomier för en aggressiv politik för att förvärva utländsk teknik och främja de mest framgångsrika nationella företagen, särskilt i sektorer som anses ha strategisk betydelse. Det kan t.ex. ske genom påtvingad tekniköverföring, krav på lokalt innehåll eller en inhemsk innovationspolitik för att kunna ta stora utvecklingsprång, s.k. *leapfrogging*³². En sådan politik, i kombination med företagets snabbt ökande kapacitet och avsaknaden av en ändamålsenlig immaterialrättslig ram, innebär att vissa företag tar till vilka medel som helst för att komma över utländska immateriella rättigheter, ibland på olaglig väg. Detta påverkar industrin i industriländerna på ett aldrig tidigare skådat sätt. Det kommer allt fler rapporter om att vissa av dessa verksamheter kan vara statsunderstödda³³.

Å andra sidan håller saker och ting på att förändras i takt med att många alltmer inser fördelarna med immateriella rättigheter för att öka sin konkurrenskraft när de försöker ta sig upp i värdekedjan. Företagen i dessa länder skapar och skyddar därför i allt större utsträckning sina egna immateriella rättigheter. I Kina till exempel ökade patentansökningarna med i genomsnitt 34 % per år från 2003 till 2007, och de kinesiska företagens ansökningar om EU-patent tiofaldigades mellan 2001 och 2010.

Trots det måste ändamålsenliga åtgärder vidtas för att undanröja risken för missbruk för att få tillgång till EU-teknik. Åtgärder kan bland annat vidtas på följande områden:

- Offentlig upphandling. Många EU-företag drabbas av immaterialrättsliga problem, t.ex. sekretessintrång, protektionistiska åtgärder med bland annat påtvingad tekniköverföring³⁴ eller av att (anbudsgivare från tredjeländer) erbjuder teknik som de inte har kommit över på laglig väg.
- Investeringar och bedömningar av överensstämmelse, där liknande problem uppstår (t.ex. krav på tekniköverföring för att bereda tillträde till marknader utanför EU, eller bedömningar av överensstämmelse där det ställs krav på att lämna ut känslig information utan ordentliga immaterialrättsliga garantier) samt andra handelsbegränsande åtgärder³⁵.

Situationer där tredjeländer har genomfört eller föreslår åtgärder som innebär att EU-företag som är etablerade där tvingas till tekniköverföring måste noggrant övervakas och i förekommande fall leda till åtgärder.

2.2.6. *Forskning, innovation och informations- och kommunikationsteknik*

Det globala landskapet för forskning och innovation har förändrats dramatiskt under det senaste årtiondet. Tillväxtekonomierna har gjort stora investeringar för att stärka sina forsknings- och innovationssystem. Till följd av detta håller det på att utvecklas ett multipolärt system där t.ex. Brik-länderna får allt större inflytande.

---

³² Det vill säga att påskynda den ekonomiska utvecklingen.

³³ *Policy recommendations to combat state sponsored IP theft (SSIPT)*, Trans Atlantic Business Dialogue, <http://transatlanticbusiness.org/s/TABD-Trade-Secrets-Policy-Recommendations-December-2012.pdf>.

³⁴ *Technology transfer to China: Guidance for businesses*, China IPR SME Helpdesk, 2008, http://www.china-iprhelpdesk.eu/docs/publications/Tech_transfer_English.pdf.

³⁵ GD Handel, *Ninth Report on Potentially Trade Restrictive Measures, September 2011–May 2012*, rapport om G20-ländernas handelsåtgärder, WTO, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/june/tradoc_149526.pdf.

Forskning och innovation blir alltmer ett internationellt projekt. Det blir allt vanligare att författare i olika länder ger ut publikationer gemensamt. Forskningsorganisationer öppnar kontor utomlands och de multinationella företagens investeringar i forskning och innovation är ofta inriktade på tillväxtekonomierna.

Samhällsutmaningar som klimatförändringen och en hållbar utveckling är globala. De innebär att EU måste öka forsknings- och innovationssamarbetet med sina internationella partner och samtidigt vara mer strategiskt när det gäller att fastställa lämpliga ramvillkor för samarbetet. Med anledning av detta antog kommissionen 2012 en ny strategi för internationellt samarbete inom forskning och innovation³⁶. Samtidigt som syftet med strategin är att öka samarbetet inser man även att ett sådant samarbete innebär nya risker och att EU:s ekonomiska intressen måste skyddas. Här krävs det även ökade insatser för att garantera en rimlig och rättvis hantering av immateriella rättigheter i partnerländer och förhindra en okontrollerad förlust av EU:s know-how.

För den informations- och kommunikationstekniska sektorn, som måste sträva efter att skapa globalt kompatibla nät och enheter, är det också viktigt att det finns standarder som ger ett globalt skydd för de immateriella rättigheterna. Det är viktigt att man i det internationella standardiseringssystemet inte bara tar hänsyn till behovet av att få tillgång till den teknik som omfattas av internationella standarder utan att man även ser till att det finns ett effektivt sätt att på ett rättvist sätt och på ett tidigt stadium belöna investeringar i utvecklingen av denna teknik.

2.2.7. *Utmaningar i samband med tillgång till läkemedel*

Tillgången till prisvärda, säkra och verkningsfulla läkemedel är viktig för alla länder och detta är en särskilt stor utmaning i de minst utvecklade länderna och utvecklingsländerna. EU är väl medvetet om detta och är en stor bidragsgivare av hälsorelaterat stöd – t.ex. globala fonder för bekämpning av hiv/aids, tuberkulos och malaria och andra viktiga organisationer³⁷. EU tog även initiativ till partnerskapet mellan Europa och utvecklingsländerna på området klinisk prövning för att påskynda utvecklingen av klinisk forskning kring läkemedel mot försummade sjukdomar förknippade med fattigdom.

De immateriella rättigheternas betydelse för tillgången till läkemedel är mycket omdiskuterad. I en studie som nyligen genomfördes av WHO, WTO och Wipo konstaterades att svårigheten att få tillgång till läkemedelsteknik sällan beror på en enskild faktor³⁸. Det är många faktorer som påverkar tillgången till läkemedel (vilket förklaras närmare i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar (SEC(2013) 30)). De flesta har dock inte att göra med immateriella rättigheter utan handlar om bristen på tillgång till god sjukvård, dålig infrastruktur, bristen på distributions- och leveranssystem, samt bristen på kvalitetskontroll. Immateriella rättigheter kan dock ändå påverka priset på läkemedel. Det svåra är att hitta en övergripande lösning på detta komplicerade och mångfacetterade problem och att se till att människor får tillgång till prisvärda läkemedel utan att undergräva de incitament som behövs för en fortsatt läkemedelsforskning. Det bör noteras att generiska läkemedel spelar en viktig

---

³⁶ COM(2012) 497.

³⁷ Bland annat Gavi, WHO och Unicef.

³⁸ *Promoting Access to Medical Technologies and Innovation. Intersections between public health, intellectual property and trade*, trilateral studie från WHO, Wipo och WTO, Genève, 2012.

roll och inte bör jämföras med varumärkesförfalskade³⁹ läkemedel.

EU arbetar, i enlighet med Europaparlamentets resolution⁴⁰, med att lösa dessa immaterialrättsliga utmaningar genom att föra en politik som syftar till att minska de hinder som finns i samband med handel med både innovativa och generiska läkemedel och samtidigt främja innovation och bekämpa handeln med varumärkesförfalskade och förfalskade läkemedel som kan vara farliga för patienterna⁴¹.

EU har särskilt arbetat med att

- se till att alla multilaterala och bilaterala avtal återspeglar dessa mål,
- stödja Doha-deklarationen om Trips-avtalet och folkhälsa (som genomförs genom förordning (EG) nr 816/2006),
- anta regler om differentierad prissättning^{42 43 44} och harmoniserade undantag gällande kliniska prövningar⁴⁵.

Kommissionen försöker även hitta sätt att ge bättre stöd till utvecklingsländer som genomför Trips-avtalet – inklusive dess utrymme för flexibilitet i vissa fall, t.ex. vid hot mot människors hälsa.

2.2.8. Miljöutmaningar

Immateriella rättigheter är en viktig del i arbetet med att möta globala miljöutmaningar. Trots försök att försvaga det immaterialrättsliga skyddet (t.ex. genom systematiska obligatoriska undantag för licensiering och patenterbarhet), är de immaterialrättsliga incitamenten viktiga för att främja investeringar⁴⁶ i miljövänlig teknik. När det gäller klimatförändringen kan lämpliga immaterialrättsliga system ha positiv betydelse för att främja överföringen och spridningen av innovativ miljövänlig teknik, som innebär möjligheter för både rättighetsinnehavare och mottagare.

EU har varit ledande i klimatdebatten när det gäller att främja och tillhandahålla finansiering till klimatåtgärder, bland annat stöd till miljövänlig teknik. EU har också aktivt bidragit till att man kunde slutföra förhandlingarna om Nagoyaprotokollet om tillträde till genetiska resurser samt fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning, vilket är fogat till konventionen om biologisk mångfald. EU genomförde och ratificerade Nagoyaprotokollet i

³⁹ Det är värt att notera att vissa begrepp, som undermåliga, falska eller förfalskade läkemedel inte har några immaterialrättsliga aspekter – se den relaterade WHO-diskussionen på http://apps.who.int/gb/ssffc/pdf_files/A64_16-en.pdf.

⁴⁰ Europaparlamentets resolution av den 12 juli 2007, B6-0288/2007.

⁴¹ *Counterfeit drugs kill!*, broschyr från WHO och IMPACT, uppdaterad i maj 2008, <http://www.who.int/impact/FinalBrochureWHA2008a.pdf>.

⁴² Rådets förordning (EG) nr 953/2003 av den 26 maj 2003 om förhindrande av att handeln med vissa viktiga mediciner avleds till Europeiska unionen, EUT L 135, 3.6.2003, s. 5.

⁴³ Det vill säga priser som gör att exportörer kan leverera viktiga läkemedel till fattiga länder till priser som endast ligger strax över deras egna produktionskostnader.

⁴⁴ EU kommer att inleda en utvärdering av förordning (EG) nr 953/2003 under 2014.

⁴⁵ EU införde ett Bolar-liknande undantag i direktiv 2004/27/EG.

⁴⁶ *Are IPR a barrier to the transfer of climate change technology?*, rapport på uppdrag av Europeiska kommissionen (GD Handel), Copenhagen Economics A/S och The IPR Company ApS, 2009, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/february/tradoc_142371.pdf.

april 2014 och kommer att fortsätta att aktivt engagera sig i den globala debatten om miljöfrågor som har anknytning till immateriella rättigheter.

3. EN OMARBETAD STRATEGI FÖR IMMATERIELLA RÄTTIGHETER I TREDJELÄNDER

Strategin från 2004 behöver uppdateras för att ta hänsyn till slutsatserna från den utvärdering som gjordes 2010 och för att mer generellt försöka möta de utmaningar som diskuteras ovan.

Rättighetsinnehavarna ansvarar för att vidta lämpliga åtgärder för att se till att deras immateriella rättigheter skyddas, både i EU och i tredjeländer, och för att anta operativa åtgärder (t.ex. tekniska skyddsåtgärder för digitala upphovsrättsskyddade verk). De offentliga myndigheterna ansvarar i sin tur för att se till att det finns en ram som stöder innovation och kreativitet och som skyddar immateriella rättigheter. EU har tillgång till en rad verktyg, t.ex. arbete genom internationella organisationer eller bilaterala överenskommelser, övervakning och rapportering av det immaterialrättsliga skyddets tillräcklighet och åtgärder för att säkerställa detta skydd i tredjeländer, samt samarbete med tredjeländer för att komma till rätta med specifika immaterialrättsliga problem.

Dessa verktygs effektivitet varierar kraftigt. I vissa fall har EU juridiska rättigheter som ytterst kan säkerställas genom t.ex. tvistlösningsförfaranden. I andra fall är EU:s förmåga att uppnå resultat beroende av tredjeländernas vilja att ta itu med de problem som EU påpekar.

I EU ligger fokus på de ekonomiska möjligheter som finns i samband med immateriella rättigheter och hur dessa rättigheter kan bidra till innovation, tillväxt och sysselsättning. Immateriella rättigheter har stor betydelse för uppfinnarens/upphovsmannens arbetskedja. De skapar en trygg miljö där uppfinnaren/upphovsmannen först kan få idéer och sedan föra ut dessa på marknaden, och därmed få avkastning på investeringen. Immateriella rättigheter utgör också en tillgång för innovativa företag eftersom de gör det lättare för företagen att få finansiering och därför gör att de kan blomstra, skapa arbetstillfällen, lansera nya produkter och tjänster för konsumenterna och slutligen exportera dessa produkter och tjänster till tredjeländer. Denna goda cirkel som uppfinnarens/upphovsmannens arbetskedja ger upphov till kan ha en liknande positiv inverkan på tillväxten och sysselsättningen i tredjeländer.

3.1. Ökat deltagande från berörda parter

3.1.1. Dagsläget

Immaterialrättspolitiken får en allt större inverkan på vår vardag. Det innebär att den också får större offentlig uppmärksamhet än någonsin tidigare och därför är föremål för en bredare debatt. Vissa immaterialrättsliga initiativ har fått ett negativt bemötande, och därför förkastats, antingen på EU-nivå (t.ex. förslaget till handelsavtal om åtgärder mot varumärkesförfalskning) eller på annat håll (t.ex. lagförslagen SOPA och PIPA i USA). Det fanns olika skäl till att dessa initiativ misslyckades. En gemensam nämnare var dock uppfattningen att man inte tagit tillräcklig hänsyn till allmänhetens farhågor, t.ex. huruvida reglerna var lämpade för en digital ekonomi, eller hur de skulle kunna påverka människors grundläggande rättigheter och det som kallas ”internetfriheten”.

3.1.2. Vägen framåt

Den senaste tidens debatt har visat att det finns ett behov av en bredare dialog med berörda parter om de immateriella rättigheternas roll och betydelse och om konsekvenserna av intrången i immateriella rättigheter. Det är också viktigt att se till att den immaterialrättsliga ramen förblir tillräckligt flexibel för att underlätta, snarare än att hindra, möjligheterna att med hjälp av digital teknik skapa tillväxt och samtidigt främja innovation.

Det finns därför ett behov av att öka kontakterna inte bara med rättighetsinnehavare utan även med myndigheter, det civila samhället (eventuellt med hjälp av befintliga mekanismer, t.ex. kommissionens dialog med det civila samhället och dess marknadstillträdesstrategi)⁴⁷ och Europaparlamentet. Syftet är att diskutera EU:s mål och konsekvenserna av intrång i immateriella rättigheter i tredjeländer samt förklara EU:s insatser för att bättre säkerställa skyddet av immateriella rättigheter i dessa länder och miljön för att främja uppfinnarens arbetskedja.

3.2. Tillhandahålla bättre uppgifter

3.2.1. Dagsläget

Under de senaste femton åren har forskningen om de immateriella rättigheternas ekonomiska aspekter ökat kraftigt. Här är den nyligen genomförda studien om hur de immateriella rättigheterna bidrar till det ekonomiska resultatet och sysselsättningen i Europa särskilt värdefull⁴⁸. Vissa uppgifter, till exempel om hur omfattande intrången i de immateriella rättigheterna är och om vilka konsekvenser intrången får, är oerhört svåra att få tag i eftersom det handlar om en underjordisk företeelse och eftersom rättighetsinnehavarna ofta är ovilliga att avslöja några detaljer⁴⁹. Det finns fortfarande områden där det behövs fler studier som underlag till evidensbaserat beslutsfattande och för att mer exakt kunna kvantifiera immaterialrättens betydelse och intrångens konsekvenser.

Olika branschorganisationer (t.ex. BSA och IIPA) och advokatbyråer⁵⁰ offentliggör rapporter om specifika sektorer. Vissa stora internationella organisationer, t.ex. OECD och Wipo, bedriver ett liknande arbete.

3.2.2. Vägen framåt

Det är viktigt att beslutsfattarna har tillgång till bättre uppgifter för att kunna ha en väl underrättad politisk debatt och bedriva informationskampanjer. Flera sådana initiativ pågår redan. Kommissionen sammanställer varje år uppgifter om varor som beslagtogs vid EU:s gränser⁵¹ och som misstänks utgöra intrång i de immateriella rättigheterna, och har inrättat ett

---

⁴⁷ <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/trade-topics/market-access/>

⁴⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property/docs/joint-report-epo-ohim-final-version_en.pdf.

⁴⁹ Det finns gränser för vad som kan åstadkommas under rådande omständigheter, även om det i utvärderingsstudien från 2010 mycket riktigt står att det, även om det finns otaliga tecken på att intrången i immateriella rättigheter ökar i omfattning, är oklart i vilken utsträckning produkter varumärkesförfalskas och piratkopieras. Det konstateras också att det än så länge inte heller finns någon metod som kan användas för att göra en korrekt övergripande uppskattning.

⁵⁰ <http://www.taylorwessing.com/ipindex>

⁵¹ http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/statistics

europiskt observatorium avseende intrång i immateriella rättigheter⁵². Observatoriet ska bland annat se till att det finns heltäckande och tillförlitliga uppgifter om intrång i immateriella rättigheter i EU. Under 2013 tog observatoriet fram den ovan nämnda studien om de immateriella rättigheternas värde i EU och har även offentliggjort en studie om allmänhetens uppfattning om immateriella rättigheter. Det kommer även att utarbeta landspecifika vägledningar om flera centrala länder. Kommissionen gör regelbundet undersökningar om den immaterialrättsliga situationen i länder utanför EU⁵³ (som observatoriet numera ger den tekniska bakgrunden till), vilket bidrar till att fastställa prioriteringar och informera berörda parter.

3.3. Bygga vidare på EU-lagstiftningen

3.3.1. Dagsläget

Fördelen med harmoniseringen är att den gör att det skapas en enklare och mer förutsägbar ram för konsumenterna och industrin, vilket bidrar till tillväxt och sysselsättning. Dessutom gör en harmoniserad immaterialrättslig lagstiftning i EU (t.ex. förordningen om tullens säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter⁵⁴ eller direktivet om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter⁵⁵) att förhandlingarna med tredjeländer blir enklare, eftersom den utgör en tydlig grund för EU:s förhandlingsposition.

I den senaste tidens frihandelsavtalsförhandlingar har det ofta kommit förfrågningar om att till exempel inkludera skydd av företagshemligheter och om att bevilja vissa produkter (andra än livsmedel) geografiska beteckningar, men här finns det för närvarande inte något EU-regelverk. Bristen på EU-harmonisering på vissa immaterialrättsliga områden kan därför komplicera eller åtminstone begränsa EU:s utrymme för att ta itu med vissa immaterialrättsliga frågor genom förhandlingar med tredjeländer.

3.3.2. Vägen framåt

Kommissionen kommer att lägga fram ett nytt meddelande om en handlingsplan mot intrång i de immateriella rättigheterna i EU. Syftet är att föreslå andra åtgärder än lagstiftning för att främja proportionella och rättvisa åtgärder genom vilka man kan säkerställa skyddet för immateriella rättigheter och att prioritera politiska åtgärder som skapar en mer målinriktad, samordnad och immaterialrättspolitik.

Kommissionen har nyligen även antagit ett lagstiftningsförslag (direktiv) om företagshemligheter (som en del av kommissionens arbetsprogram för 2013) för att förbättra villkoren för innovativt företagande i EU. Med tanke på företagshemligheternas betydelse kan detta kanske inspirera andra att följa efter och också införa ett sådant skydd.

Eftersom en harmonisering inte bara behöver ske på EU-nivå utan även kan ske genom internationella fördrag, skulle EU få större inflytande om alla medlemsstater ratificerade de

⁵² http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/observatory/index_en.htm

⁵³ <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/trade-topics/intellectual-property/enforcement/>

⁵⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 608/2013 av den 12 juni 2013 om tullens säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter och upphävande av rådets förordning (EG) nr 1383/2003, EUT L 181, 29.6.2013, s. 15.

⁵⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter, EUT L 157, 30.4.2004, s. 45.

internationella fördrag som finns på området. Vissa fördrag, t.ex. fördraget om varumärkesrätt och Genèveakten till Haagöverenskommelsen (om industriell formgivning), har t.ex. undertecknats av EU, men inte av alla EU:s medlemsstater.

3.4. Ökat samarbete inom EU

3.4.1. Dagsläget

Kommissionen och medlemsstaterna har ofta ett gott samarbete på plats i tredjeländer. Det är viktigt att medlemsstaternas diplomatiska representationer och EU:s delegationer blir mer medvetna om varandras verksamheter i tredjeländer. På så sätt säkerställer man att EU har en strategisk, sammanhängande strategi, vilket ökar EU:s förmåga att ta itu med immaterialrättsliga frågor i de berörda länderna.

3.4.2. Vägen framåt

EU bör undersöka möjligheterna att ytterligare förbättra samarbetet mellan kommissionen och medlemsstaterna (om t.ex. informationsutbyte), genom att bygga vidare på det partnerskap som t.ex. har upprättats mellan kommissionen, medlemsstaterna och näringslivet, för att genomföra marknadstillträdesstrategin och därmed bli mer resurseffektivt.

3.5. Ökat skydd och säkerställande av immateriella rättigheter i tredjeländer

3.5.1. Multilateral och plurilateral nivå

3.5.1.1. Dagsläget

En internationell harmonisering gör det möjligt att i stora drag anpassa reglerna och därmed skapa ett mer förutsägbart immaterialrättsligt klimat. Det handlar bland annat om att förhandla fram nya multilaterala fördrag, ratificera och genomföra dem, samt utöka dem till att omfatta fler tredjeländer (t.ex. den internationella konventionen för skydd av växtförädlingsprodukter, UPOV). Under tiden efter Trips-avtalet har det endast slutits ett fåtal betydelsefulla multilaterala immaterialrättsavtal (t.ex. Wipos internetfördrag⁵⁶, Marrakechfördraget⁵⁷ och Pekingfördraget⁵⁸).

I utvärderingsstudien från 2010 konstaterades att kommissionen aktivt har bidragit till att säkerställa skyddet av immateriella rättigheter på multilateral nivå, särskilt i WTO:s Trips-råd, men att framstegen har varit begränsade, framför allt på grund av motståndet från tredjeländer. När det gäller geografiska beteckningar⁵⁹ har förhandlingar redan länge förts inom WTO och frågan kommer att fortsätta att drivas av EU.

En plurilateral strategi kan dock vara ändamålsenlig för en mindre grupp länder med liknande politiska mål.

---

⁵⁶ Wipos fördrag om upphovsrätt (WCT) och Wipos fördrag om framföranden och fonogram (WPPT).

⁵⁷ Marrakechfördraget om att underlätta tillgången till publicerade verk för personer som är blinda, synsvaga eller har annat läshandikapp.

⁵⁸ Pekingfördraget om audiovisuella framföranden.

⁵⁹ Det vill säga förhandlingarna om att upprätta ett multilateralt system för anmälan och registrering av geografiska beteckningar för vin och sprit, och frågor i samband med en eventuell utökning av skyddet för geografiska beteckningar enligt artikel 23 i Trips-avtalet till andra produkter än vin och sprit.

3.5.1.2. Vägen framåt

De möjligheter som diskuteras ovan bör användas i den mån de finns. Sådana möjligheter kommer dock sällan och därför behöver andra strategier uppmärksammas. Det betyder inte att vi bör upphöra med våra insatser som rör multilateralt arbete. Vi kommer till exempel fortfarande att verka för ett bättre skydd för geografiska beteckningar i WTO och ett ändamålsenligt skydd av geografiska beteckningar på internet. Samtidigt kan det vara lämpligt att fundera över en ny strategi för Wipo för att se till att organisationen bättre kan uppfylla sitt uppdrag.

3.5.2. *Bilateral nivå*

Det finns ett behov av att koncentrera insatserna och resurserna till de mest relevanta länderna. Bilateral förbindelser – som det finns flera kategorier av, vilket framgår nedan – är en bra möjlighet att på ett skraddarsytt sätt ta itu med enskilda partners specifika frågor och behov (särskilt med våra ”prioriterade länder”). Vi kan även fortsätta arbeta bilateralt med relevanta regionala immaterialrättsorganisationer (t.ex. OAPI, ARIPO⁶⁰).

3.5.2.1. Dagsläget

– Bilateral handelsavtal

Bilateral handelsavtal kan användas för att ta itu med landspecifika immaterialrättsliga utmaningar. I utvärderingsstudien från 2010 konstaterades att avtalen har bidragit till ytterligare framsteg när det gäller att säkerställa skyddet av immateriella rättigheter i tredjeländer. Vi tar gällande EU-lagstiftning som utgångspunkt och anpassar vår ambitionsnivå efter partnerlandets utvecklingsnivå. För de minst utvecklade länderna och fattigare utvecklingsländerna kan man överväga mer begränsade immaterialrättsliga bestämmelser.

I de handelsavtalsförhandlingar som EU nyligen avslutade lyckades man föra in kapitel om skydd av immateriella rättigheter och säkerställandet av detta skydd. I de senaste förhandlingarna, med länderna i det östliga partnerskapet (t.ex. Georgien, Moldavien och Ukraina), lyckades man få till stånd höga standarder i förhållande till EU:s regelverk. Andra länder har gjort väsentliga framsteg när det gäller Trips-avtalet (t.ex. Kanada, Sydkorea och Singapore) medan andra även har gjort nämnvärda framsteg utöver internationella miniminormer (t.ex. Centralamerika, Colombia och Peru).

I dagsläget pågår förhandlingar om handelsavtal med Mercosur-länderna, Marocko, Japan, Thailand, Förenta staterna och Vietnam. Förhandlingar om ett bilateralt avtal som uttryckligen gäller skydd av geografiska beteckningar förs med Kina.

– Dialoger om immateriella rättigheter

Ett praktiskt sätt att komma till rätta med immaterialrättsliga problem i länder som EU inte för några förhandlingar med är att inleda dialoger eller inrätta arbetsgrupper om immateriella rättigheter. Inom ramen för dessa hålls regelbundna kontakter mellan EU och de berörda myndigheterna i tredjeländer. I utvärderingsstudien från 2010 betonades hur dialogerna om

---

⁶⁰ Organisation Africaine de la Propriété Intellectuelle (OAPI), African Regional Industrial Property Organisation (ARIPO).

immateriella rättigheter hade bidragit till att öka de nationella myndigheternas medvetenhet i dessa frågor och hitta fram till gemensamma tolkningar och ståndpunkter.

Flera dialoger om immateriella rättigheter pågår för närvarande. De innebär en möjlighet för kommissionen att ta upp övergripande immaterialrättsliga frågor, utbyta bästa praxis och, i förekommande fall, ge stöd till utvecklingsländerna, t.ex. när det gäller att utarbeta inhemsk lagstiftning och rutiner för att säkerställa skyddet av de immateriella rättigheterna. Till exempel kunde EU till följd av dialogen och arbetsgruppen med Kina få Kina att göra åtaganden om att bättre säkerställa skyddet av immateriella rättigheter, bl.a. den s.k. särskilda kampanjen, och kunde komma med synpunkter på inhemska granskningar av den kinesiska immaterialrätten. Dialoger förs även med partnerländer som har liknande immaterialrättsliga system, t.ex. Förenta staterna och Japan, för att utbyta information och synpunkter om problem och bästa praxis.

Skydd av immateriella rättigheterna prioriteras också i EU:s bilaterala avtal om tullsamarbete. En ny handlingsplan för skydd av immateriella rättigheter undertecknades nyligen mellan EU och Kina och gäller åren 2014–2017.

– Tekniskt stöd

Utvecklingsländer som vill förbättra sitt immaterialrättsliga system saknar ofta de kunskaper och/eller resurser som behövs för att göra detta. Ett sätt att komma till rätta med detta är att erbjuda immaterialrättsligt tekniskt stöd⁶¹, genom t.ex. utbildning av tjänstemän, informationskampanjer och lagstiftningsstöd (t.ex. för att leva upp till internationella åtaganden och för att utnyttja den flexibilitet som finns).

Även om tekniska stödåtgärder ofta inte får några märkbara effekter på kort sikt noterade man i utvärderingsstudien från 2010 att de EU-finansierade projekten och det tekniska stödet har ökat de nationella institutionernas och rättsvårdande myndigheternas kapacitet att hantera immaterialrättsliga ärenden.

EU:s och Kinas projekt om skydd av immateriella rättigheter (IPR2, 2007–2011), med 16 miljoner euro i gemensam finansiering, har till exempel varit framgångsrikt och visar att båda parterna är angelägna om att säkerställa skyddet av immateriella rättigheter i Kina. Samarbete med organisationer som Europeiska patentverket, Kontoret för harmonisering i den inre marknaden (bland annat genom eventuell utstationering till EU:s delegationer) och Gemenskapens växtsortsmyndighet kommer att öka vår förmåga att utforma och genomföra ett ändamålsenligt stöd.

– Tvistlösning och andra rättsmedel

EU fortsätter övervaka den immaterialrättsliga situationen i tredjeländer och försöker få dem att leva upp till internationella överenskommelser, särskilt genom dialog och förhandling. Det finns även möjlighet att utnyttja WTO:s tvistlösningsförfaranden vid överträdelser av Trips-avtalet. Blotta existensen av dessa förfaranden kan ha en avskräckande effekt på potentiella intrång. Liknande förfaranden finns i de flesta av våra bilaterala handelsavtal.

---

⁶¹ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=328>

Handelshinderförordningen⁶² – som ger EU:s företag möjlighet att lämna in klagomål vid eventuella överträdelse av internationella handelsregler – har redan använts för att ta itu med överträdelse av de immaterialrättsliga reglerna och kan fortfarande användas i lämpliga fall.

3.5.2.2. Vägen framåt

Det har tidigare varit vanligt att välja bilaterala tillvägagångssätt, med positivt resultat, även om de är mer resursintensiva än multilaterala eller plurilaterala tillvägagångssätt. De bilaterala tillvägagångssätten bör därför fortsätta användas inom den ändrade strategin. Det är viktigt att försöka skapa mer samstämmighet mellan immaterialrättspolitiken och annan politik.

Ett exempel är EU:s strategi för deltagande i internationellt samarbete om forskning och innovation, där det är av största vikt att se till att EU:s partnerländer sörjer för en rimlig och rättvis hantering av immateriella rättigheter. Internationella partnerländer får delta i EU:s finansieringsprogram för forskning och innovation, för närvarande Horisont 2020, som ger tillträde till EU:s inre marknad med förutsägbara och rimliga regler för immaterialrättsligt skydd. Ett långsiktigt mål bör vara att försöka få alla EU:s partnerländer att erbjuda motsvarande öppenhet, bland annat genom att säkerställa ett likvärdigt skydd av immateriella rättigheter.

När det gäller handelspolitiska skyddsåtgärder måste ett land uppfylla vissa villkor för att få status som marknadsekonomi, bland annat skydd av immateriella rättigheter i det berörda landet.

Om länder ständigt bryter mot internationella åtaganden om immaterialrättsliga regler på ett sätt som får stor inverkan på EU, och myndigheterna inte vill samarbeta eller om samarbetet ger begränsade resultat, kan kommissionen i tillräckligt allvarliga och tydligt avgränsade fall överväga att begränsa ländernas deltagande eller finansiering i vissa specifika EU-finansierade program. Detta påverkar inte program som finansieras genom Europeiska utvecklingsfonden eller finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete. Kommissionens politiska dialoger med partnerländer kan även användas för att ta itu med allvarliga intrång i immateriella rättigheter. För att garantera samstämmighet bör åtgärder vidtas för att försöka få medlemsstaterna att tillämpa sådana eller andra strategier gemensamt.

När det gäller frihandelsavtal är det dock viktigt att inse att förhandlingarna om kapitlen om immateriella rättigheter kommer att fortsätta vara problematiska. Många av de länder som EU för förhandlingar med (eller ska inleda förhandlingar med) har uppfattningen att de inte har så mycket att vinna på att ha ett kraftfullt immaterialrättsligt system. För att åstadkomma ett ändamålsenligt resultat för EU krävs det därför fortsatta informationskampanjer och samarbete med alla berörda parter på teknisk och ibland politisk nivå.

3.6. Stöd till EU:s rättighetsinnehavare i tredjeländer

3.6.1. Dagsläget

Det är en stor fördel att ha expertis på plats, både för att hjälpa EU:s rättighetsinnehavare⁶³ och för att underlätta kontakterna mellan EU och lokala myndigheter. Det är därför flera

⁶² <http://ec.europa.eu/trade/tackling-unfair-trade/trade-barriers>

⁶³ Till exempel hjälptjänsten för immaterialrättigheter för små och medelstora företag i Kina – <http://www.china-iprhelpdesk.eu>.

medlemsstater har attachéer som arbetar med immaterialrättsliga frågor vid sina delegationer i viktiga länder. Av samma skäl har kommissionen inrättat tre hjälptjänster för immateriella rättigheter för att ge stöd åt europeiska företag, särskilt små och medelstora företag. Hjälptjänsterna omfattar Kina, Sydostasien och Sydamerika. Syftet med dem är att göra det möjligt för europeiska små och medelstora företag att fatta de bästa immaterialrättsliga besluten för sina företag och att se till att de vet hur de på ett ändamålsenligt sätt kan skydda sina immateriella tillgångar⁶⁴.

3.6.2. Vägen framåt

EU kommer att undersöka möjligheten att öka EU-delegationernas immaterialrättsliga expertis i viktiga regioner, antingen med hjälp av extra personal eller hjälptjänster för immateriella rättigheter. Inom den fleråriga budgetramen för 2014–2020⁶⁵ överväger kommissionen att utöka hjälptjänsterna för att hjälpa små och medelstora företag att anpassa sig efter nya behov. Tanken är att öka EU-delegationernas immaterialrättsliga expertis genom att bygga vidare på och bättre integrera befintliga resurser (attachéernas kunskaper om immateriella rättigheter vid EU:s delegationer och medlemsstaternas ambassader, och hjälptjänster för immateriella rättigheter). Tanken är också att kommissionen och medlemsstaterna ska se till att den immaterialrättsliga expertisen är föremål för ett omfattande utbyte genom EU-initiativ som stöder de små och medelstora företagens internationella expansion⁶⁶. Detta skulle göra att det pågående nätverksbyggandet får större positiv effekt, möjliggöra en bättre insamling av information om den immaterialrättsliga situationen i viktiga regioner och ge företagen bättre kunskap om sådan immaterialrättslig praxis som de måste ta hänsyn till när de satsar utomlands.

3.7. Geografiskt fokus

3.7.1. Dagsläget

Vartannat år uppdaterar EU, baserat på en omfattande undersökning som riktar sig till europeiska och internationella berörda parter, sin förteckning över prioriterade länder, där EU:s rättighetsinnehavare inte har ett tillräckligt skydd för sina immateriella rättigheter och/eller där skyddet inte säkerställs i tillräcklig utsträckning⁶⁷.

3.7.2. Vägen framåt

Denna prioritering har fungerat väl och kommer att fortsätta eftersom den möjliggör ett fokuserat och resurseffektivt sätt att arbeta.

---

⁶⁴ Hjälptjänsterna samarbetar med lokala organisationer och tillhandahåller följande: Primär individanpassad expertrådgivning, allmänt och skräddarsytt utbildningsmaterial, specialiserade workshoppar, kontakter med externa experter och statliga myndigheter i målregioner, affärsnätverk och informationsevenemang.

⁶⁵ Se Cosme (EU:s program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag), http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/cosme/index_en.htm.

⁶⁶ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/documents/internationalisation/>

⁶⁷ Se arbetsdokument från kommissionens avdelningar SWD(2013)30, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150789.pdf.

3.8. Åtgärder

Syftet med den nuvarande strategin är att trygga kontinuiteten i den politik som förts i EU sedan 2004 genom att bygga vidare på det som har fungerat bra och förbättra strategin med hänsyn till de stora tekniska förändringar och den samhällsutveckling som skett under de senaste tio åren och som medför nya utmaningar vad gäller immateriella rättigheter. För att komma till rätta med dessa utmaningar kommer kommissionen att vidta följande åtgärder:

- Regelbundet hålla kontakt med alla berörda parter för att öka medvetenheten och ge politisk vägledning.
- Förbättra insamlingen och rapporteringen av uppgifter för att öka förståelsen av de immateriella rättigheternas betydelse och intrångens konsekvenser. Göra regelbundna kartläggningar för att kunna föra en förteckning över länder som ska prioriteras när det gäller riktade EU-insatser.
- Se till att EU i enlighet med Lissabonfördraget driver en stark och enhetlig linje i de internationella forum där immateriella rättigheter diskuteras.
- Fortsätta det multilaterala arbetet för att förbättra den internationella immaterialrättsliga ramen, bland annat genom att verka för ytterligare ratificering av befintliga fördrag samt uppmuntra alla medlemsstater att ratificera relevanta fördrag om immateriella rättigheter.
- Se till att kapitlen om immateriella rättigheter i bilaterala handelsavtal ger rättighetsinnehavarna ett tillräckligt effektivt skydd och ta itu med de största bristerna i partnerländernas immaterialrättsliga system, samtidigt som åtagandena anpassas till tredjeländernas utvecklingsnivå.
- Se till att kommissionen kan använda tvistlösningsmekanismer eller andra rättsmedel vid intrång i EU:s rättigheter enligt internationella överenskommelser.
- Fortsätta och om möjligt utöka dialogerna om immateriella rättigheter med viktiga tredjeländer samt öka högnivådialogen om handel och politiska frågor för att se till att framsteg sker i vissa specifika immaterialrättsliga frågor.
- Öka och främja medvetenheten om lämpliga immaterialrättsliga tekniska stödprogram till tredjeländer, bland annat om möjligheten att utnyttja den flexibilitet som finns i fråga om immateriella rättigheter, samt i högre grad utnyttja de berörda internationella organisationernas expertis vid genomförandet av tekniska stödprogram.
- Bygga upp starkare förbindelser mellan kommissionen, medlemsstaterna och företag i EU för att hjälpa ekonomiska aktörer att övervinna konkreta problem på immaterialrättens område samt öka nätverksbyggandet och samordningen mellan EU:s och medlemsstaternas representationer i tredjeländer.
- Sträva efter ökad samstämmighet mellan immaterialrättspolitiken och annan politik, t.ex. överväga att i tillräckligt allvarliga och tydligt avgränsade fall begränsa deltagandet eller finansieringen i vissa specifika EU-finansierade program, och att

förbättra samstämmigheten mellan kommissionen och medlemsstaterna i tredjeland i syfte att nå detta mål.

- Fortsätta att ge rättighetsinnehavarna stöd (genom projekt som hjälptjänster för immateriella rättigheter) och överväga att utöka detta samt överväga ytterligare utstationering av immaterialrättsexperter till viktiga EU-delegationer